

***Introducere in CEDO.
Jurisprudența Curții Europene a
Drepturilor Omului în privința
Republicii Moldova***

Veaceslav Țurcan

Introducere in CEDO

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Curtea Europeană) a fost instituită prin Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (Convenția Europeană), semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 și intrată în vigoare la 3 septembrie 1953.

Curtea Europeană este un organ de jurisdicție internațională creat în cadrul Consiliului Europei. Ea poate fi sesizată de orice persoană fizică sau juridică care pretinde că un stat membru la Convenție i-a încălcat un drept prevăzut de Convenția Europeană și Protocoalele sale adiționale.

Cererile depuse la Curtea Europeană pot fi îndreptate doar împotriva unui stat membru, și nu împotriva unor persoane fizice sau juridice.

Sediul Curții Europene se află la Strasbourg, Franța. Adresa Curții este:

Curtea Europeană a Drepturilor Omului

Consiliul Europei

F-67075 Strasbourg CEDEX, Franța

Fax: +333 88 41 27 30

Pagina web: http://www.echr.coe.int/ECHR/homepage_en

Examinând cererile depuse, Curtea Europeană nu reexaminează în fond situațiile juridice puse în discuție la nivel național. Ea nu stabilește nici dacă reclamantul trebuia să câștige un dosar la nivel național sau dacă învinuirile aduse împotriva reclamantului au fost întemeiate. Curtea doar statuează în ce măsură autoritățile naționale ale statelor membre au respectat drepturile garantate de Convenție și Protocoalele sale adiționale.

Curtea este compusă dintr-un număr de judecători egal cu cel al statelor membre la Convenție (în prezent, în număr de 47).

Judecătorii sunt aleși de Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei din lista de trei candidați propuși de fiecare Stat. Ei sunt aleși pentru un mandat de nouă ani de zile și nu pot fi realeși. Judecătorii sunt divizați în 5 diviziuni administrative, numite Secțiuni.

Pentru examinarea cauzelor prezentate, Curtea își desfășoară activitatea în complete de judecător unic, Comitete de trei judecători, Camere de șapte judecători și într-o Mare Cameră de șaptesprezece judecători. Judecătorul ales în numele unui stat parte la litigiu este membru de drept al Camerei și al Marii Camere; în cazul absenței acestui judecător sau când el nu-și poate desfășura activitatea, acest stat parte desemnează o persoană care să activeze în calitate de judecător.

Cererile vădit inadmisibile sunt examinate de către judecătorul unic. Acesta nu poate examina nicio cerere introdusă împotriva Statului în numele căreia a fost ales.

Comitetul de trei judecători poate hotărî, prin vot unanim, admisibilitatea cererii și să adopte simultan o hotărâre asupra fondului cauzei, atunci când problema interpretării și aplicării Convenției și a Protocoloalelor sale în cauza respectivă se înscrie într-o jurisprudență bine definită a Curții.

Soluționarea cererilor poate, de asemenea, să fie diferită Camerei de șapte judecători, care se poate pronunța asupra admisibilității și a fondului, cu o majoritate de voturi.

În mod excepțional, unele cereri pot fi examinate în Marea Cameră, compusă din 17 judecători.

Din toate cererile la Curte doar aproximativ 5% ajung să fie examinate în fond. Celelalte cereri sunt declarate „inadmisibile” pe motiv că nu satisfac condițiile formale stabilite de Convenție (art. 34 și 35 ale Convenției).

Prin hotărârea sa, Curtea poate constata violarea Convenției și acorda compensații materiale și morale. Compensațiile morale acordate de Curte, în dependență de încălcările constatate, se plasează între câteva sute și câteva mii de euro. Curtea acordă compensații de peste EUR 40 000 foarte rar.

Supravegherea executării hotărârilor Curții Europene este pusă în sarcina Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei. Sunt practic inexistente cazurile când guvernul pârât nu plătește sumele dispuse spre plată prin hotărârile Curții.

La 13 iulie 1995 Republica Moldova a devenit membru cu drepturi depline al Consiliului Europei și prin Hotărîrea Parlamentului Republicii Moldova din 24 iulie 1997 au fost ratificate Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale (în continuare C.E.D.O.), încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950, și protocoalele adiționale nr.1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 și 11 care au intrat în vigoare pentru Republica Moldova la 12 septembrie 1997 (cu excepția Protocolul nr.6 care intră în vigoare din octombrie 1997, Protocolul 7 - în vigoare din 1 decembrie 1997 și Protocolului nr.11 - în vigoare din 1 noiembrie 1998).

*Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului
în privința Republicii Moldova*

Art. 3 din Convenție

**Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau
tratamentelor inumane ori degradante**

**Caracterul absolut al dreptului declarat de art. 3
din Convenție**

**Interzicere absoluta, fara exceptii (inclusiv în timp de război) și
nici o derogare posibilă în temeiul art.15 al Convenției**

Articolul 15 din Convenție

Derogare în caz de stare de urgență

- **1.** În caz de război sau de alt pericol public ce amenință viața națiunii, orice înaltă parte contractantă poate lua măsuri care derogă de la obligațiile prevăzute de prezenta convenție, în măsura strictă în care situația o cere și cu condiția ca aceste măsuri să nu fie în contradicție cu alte obligații care decurg din dreptul internațional.
- **2.** Dispoziția precedentă nu îngăduie nici o derogare de la art.2, cu excepția cazului de deces rezultând din acte licite de război, și nici de la art.3, art.4 paragraful 1 și art.7.
- **3.** Orice înaltă parte contractantă ce exercită acest drept de derogare îl informează pe deplin pe Secretarul general al Consiliului Europei cu privire la măsurile luate și la motivele care le-au determinat. Aceasta trebuie, de asemenea, să informeze pe Secretarul general al Consiliului Europei și asupra datei la care aceste măsuri au încetat a fi în vigoare și de la care dispozițiile convenției devin din nou deplin aplicabile.

Cutrea nu ostenește să accentueze și, în special, în cazurile Moldovei (spre exemplu Boicenco 102, Breabin 47, Colibaba 42, și alții) principiile declarate în Selmouni v. France, 95; Assenov and Others v. Bulgaria, 93, anume:

... Art. 3 din convenție consacră una dintre cele mai fundamentale valori ale societății democratice. Chiar și în cele mai dificile circumstanțe, cum ar fi lupta împotriva terorizmului și crimei organizate, Convenția interzice categoric tortura, tratamentele ori pedepsele inumane sau degradante. Spre deosebire de cea mai mare parte a clauzelor fundamentale ale Convenției și ale Protocoalelor nr. 1 și 4, art. 3 din Convenție nu conține nici o prevedere cu privire la excepții și nici o derogare de la acesta normă nu este permisă în conformitate cu art. 15 2, chiar și în cazul unei urgențe de interes public sub existența unui pericol pentru viața națiunii.

Sau în cazul Labita v. Itali, 119

Art. 3 din Convenție protejează cu sfințenie una din cele mai fundamentale valori ale societății democratice. Norma interzice în termeni absoluți tratamentul inuman și degradant sau pedepse, indiferent de comportamentul victimei.

Domeniul de aplicare al art. 3 din Convenție

Prevederile articolului 3 din Convenție se aplică sub două aspecte:

- 1) partea materială**
- 2) partea procesuală.**

Vedeți Hotărîrea Plenului CSJ a RM din 30.10.2009, nr.8 - Cu privire la unele chestiuni ce tin de aplicarea de catre instantele judecatoresti a prevederilor articolului 3 din Conventia Europeana pentru Apararea Drepturilor Omului si a Libertatilor Fundamentale //Buletinul CSJ a RM 2/4, 2010 [Publicată pe www.csj.md](http://www.csj.md)

Partea materială

Nivel minim de suferințe sau de severitate admisibilă

Nu toate actiunile de maltratare cad sub incidenta art 3

Depinde de

Circumstanțele pe dosar

Durata tratamentului

Consecințele fizice si psihologice

Gen

Virsta

Starea sanătății

Pot fi evidențiate cinci elemente constitutive:

a) tortura;

b) tratamentul inuman;

c) tratamentul degradant;

d) pedeapsă inumană; și

e) pedeapsă degradantă.

Partea procesuală

Efectuarea anchetei:

- 1) eficace (este o obligație de mijloace și nu de rezultat),
- 2) independente,
- 3) prompte,
- 4) transparente

Cîteva exemple din cazurile moldovenești
de la CEDO

CAUZA ISTRATII ȘI ALȚII c. MOLDOVEI

(Cererile nr. 8721/05, 8705/05 și 8742/05)

- Deși articolul 3 al Convenției nu poate fi interpretat ca impunând o obligație generală de a elibera deținuții pe motive de sănătate, totuși, el **impune statului obligația de a proteja integritatea fizică a persoanelor private de libertate**, de exemplu prin a le acorda asistența medicală necesară.
- În cauza **Șarban** Guvernul nu a prezentat nici o probă cu privire la prezența în Izolatorul de Detenție Provizorie a personalului medical înainte de 11 februarie 2005. El nu a prezentat nici o probă în acest sens nici în această cauză.
- Doi dintre reclamânți nu au pretins că ei au avut nevoie de asistență medicală în mod regulat sau pentru un caz de urgență. Curtea consideră că lipsa asistenței medicale în circumstanțe în care o astfel de asistență nu este necesară nu poate, prin sine, să constituie o violare a articolului 3 al Convenției.
- Pe de altă parte, dl Istratii a cerut asistență medicală la 18 noiembrie 2004, când el a avut o paraproctită acută cu hemoragie rectală. El a fost transportat la un spital **3 ore** mai târziu.
- În pofida asigurărilor Guvernului că în caz de urgență va fi acordată asistența medicală urgentă fără întârziere prin chemarea unei ambulanțe și transportarea pacientului la un spital din apropiere, nu a fost dată nici o explicație cu privire la întârzierea de 3 ore care a avut loc înainte ca o astfel de asistență să-i fie acordată.
- Deși, eventual, s-a constatat că criza nu a fost foarte periculoasă, reclamantul a fost lăsat în **durere și într-o stare de neliniște** pe parcursul acelei perioade, neștiind exact care era starea sa și când i se va acorda asistență medicală calificată.
- Rezultă că reclamantului **nu i s-a acordat asistență medicală la timp** în Izolatorul de Detenție Provizorie al CCCEC, fiind lăsat într-o **stare de neliniște** în ceea ce privește starea sănătății sale.

CAUZA ISTRATII ȘI ALȚII c. MOLDOVEI

(Cererile nr. 8721/05, 8705/05 și 8742/05)

- La mai puțin de 4 ore după operație, reclamantul a fost dus la un spital pentru deținuți și transferul a durat 2,5 ore. Perioada regulată de recuperare după o astfel de operație este de **o lună de zile** și că, potrivit dr. M.E., care l-a operat pe reclamant, ultimul **nu se putea mișca de sine stătător** după operație datorită durerii și a riscului de sângerare.
- În astfel de condiții, unde nu exista riscul evadării reclamantului și unde perioada de recuperare permisă era foarte scurtă, în timp ce durata călătoriei a fost relativ lungă, Curtea nu este convinsă că îngrijorările cu privire la o posibilă evadare a reclamantului ar fi trebuit să prevaleze necesității clare de a asigura recuperarea acestuia.
- Guvernul nu a dat nici o explicație pentru necesitatea de a încătușa reclamantul, ci doar a subliniat că el nu a fost încătușat în timpul operației. Starea medicală a reclamantului a exclus efectiv orice risc de evadare sau de cauzare a violenței, și nu s-a invocat că el ar fi folosit vreodată violența. În astfel de circumstanțe, și în lumina faptului că doi angajați ai CCCEC l-au păzit pe reclamant în camera acestuia de spital, **încătușarea lui de un calorifer a fost disproporțională** necesităților de securitate și **l-au umilit nejustificat**, indiferent dacă aceasta a fost sau nu intenția.
- În opinia Curții, omisiunea de a acorda imediat asistență medicală reclamantului într-o situație de urgență, precum și transferul său la un alt spital înainte ca el să se poate recupera suficient, **combinat** cu umilirea sa prin încătușarea în timpul aflării în spital, au constituit **tratament inuman și degradant** în sensul art. 3 al Convenției.

Cauza Istrati contra Moldovei (condiții de detenție)

Element	Descrierea (după reclamant)	Standarde negative / pozitive (sursă)	Probarea
Supraaglomerarea	Reclamanții aveau între 1.6 m ² și 2.5 m ² de spațiu în celule pentru un deținut.	„Un nivel foarte înalt, chiar intolerabil” al ratei de ocupare a celulelor, de aproximativ 2 m ² pentru un deținut (raport CPT).	Guvernul nu a făcut nici un comentariu cu privire la numărul de deținuți în celule. Condițiile de detenție în IAP al MJ au fost verificate de către CPT în 1998, 2001 și 2004 și, de fiecare dată, au fost constatate carențe serioase. Aceste constatări sunt susținute de diverse rapoarte întocmite de autoritățile naționale. Deși nu se exclude posibilitatea îmbunătățirii condițiilor de detenție între vizita CPT-ului și perioada detenției reclamanților, Guvernul nu a prezentat nici o probă cu privire la astfel de îmbunătățiri.
Cantitatea și calitatea insuficiente a alimentării	Hrana era de calitate rea și în cantitate insuficientă	„Hrana servită era respingătoare și, cu adevărat, necomestibilă” și conținea insecte și rozătoare (constatări CPT).	Constatări CPT și lipsa obiecțiilor Guvernului. Rapoarte ale autorităților naționale, care au confirmat finanțarea insuficientă, ceea ce însemna că doar cantități limitate de hrană erau disponibile.
Lipsa lenjeriei de pat adecvate	Disponibilitatea foarte limitată a lenjeriei de pat, cea mai mare parte a căreia era inadecvată, fiind prea veche.		Rapoartele naționale
Accesul foarte limitat la lumina zilei	Guvernul nu a comentat pretenția reclamanților precum că trei nivele de plase din fier de pe geamurile celulei le împiedicau accesul la lumina naturală.		Guvernul s-a limitat doar la a declara că exista acces la lumina zilei, fără negarea insuficienței acesteia.
Durata detenției		Curtea notează că reclamanții au petrecut 23 de ore pe zi, timp de mai mult de două luni în condițiile descrise mai sus.	Aprecieră CtEDO
Ventilarea, electricitatea, aprovizionarea cu apă, temperatura joasă în celule	Ventilarea – oprită; Electricitatea și apa – periodic oprită; Temperatura joasă în celule.		Nu pot fi verificate, deoarece ele sunt negate de Guvern și nu există o altă confirmare a stării reale a lucrurilor.

PRUNEANU c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 6888/03, 16 ianuarie 2007)

Primul incident

- Explicația Guvernului precum că leziunile corporale ale reclamantului au fost cauzate când reclamantul ar fi sărit dintr-o mașină, care se deplasa cu o viteză de 70-80 km/oră, nu a fost găsită plauzibilă, și deci acestea au fost rezultatul tratamentului inuman și degradant aplicat în timpul aflării în custodia poliției. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 3 al Convenției.
- Nu au existat martori independenți care ar fi putut confirma că reclamantul a sărit din mașina în care el era dus la secția de poliție. Constatările procuraturii au fost în întregime bazate pe declarațiile polițiștilor acuzați de maltratare.
- În cadrul investigației naționale nu s-au luat în considerație contradicțiile din declarațiile acestora (3 polițiști au declarat că reclamantul a fost însoțit în mașină de 3 polițiști, iar al patrulea polițist a declarat că reclamantul a fost însoțit de 4 polițiști).
- În cadrul investigației naționale nu au fost interogate toate persoanele implicate în provocarea leziunilor, inclusiv însăși reclamantul, și nu au fost prezentate motive pentru această omisiune.
- Omisiunea contrapunerii naturei leziunilor reclamantului cu explicații oferite de cei implicați în cauzarea acestora, în special când leziunile reclamantului par să fie incompatibile cu explicațiile oferite de cei implicați în cauzarea acestora (o săritură dintr-o mașină care se deplasa cu viteză).
- Din certificatul medical prezentat de părți rezultă că reclamantul nu a suferit nici o vânătăie la membre în urma săriturii sale. Totuși, el a suferit opt leziuni diferite la cap, cum ar fi vânătăi, inflamații, răni, o contuzie la cap și o barotraumă
- Având în vedere carențele identificate în investigație se conchide că autoritățile statului nu au desfășurat o investigație corespunzătoare a acuzațiilor reclamantului de maltratare. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 3 al Convenției și sub aspectul procedural al acestei norme.

PRUNEANU c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 6888/03, 16 ianuarie 2007)

Al doilea incident

- Nu se contestă faptul că o parte din leziunile reclamantului au fost cauzate atunci când reclamantul a sărit sau a căzut de la etajul trei. Ceea ce se contestă este dacă săritura sa a fost cauza tuturor leziunilor sale.
- Poliția nu a dispus examinarea medicală a reclamantului imediat după căderea sau săritura sa. Această omisiune a poliției a fost amplificată de omisiunea de a urma instrucțiunile primite de la Procuratura Generală și de a interoga toți martorii momentului invocat de suferire a leziunilor.
- Nu a fost examinat de un medic îndată după reținerea; a fost dus la spital circa treisprezece sau paisprezece ore mai târziu.
- Motiv de îngrijorare este faptul că autoritățile și-au format opinia că reclamantul ar fi avut nevoie de îngrijire medicală urgentă doar după mai multe ore din momentul pretinselor leziuni grave. Un raport medical datat la două zile de la reținerea reclamantului, prevedea că el avea multiple leziuni grave pe întreaga suprafață a corpului său, însă el nu a indicat originea leziunilor.
- Raport medical final, emis pe baza rapoartelor medicale anterioare în cadrul unei expertize medico-legale ordonate de Procuratura Generală, a prevăzut că leziunile reclamantului au fost cauzate prin lovituri cu obiecte contondente, însă s-a admis că leziunile puteau fi cauzate printr-o cădere de la etajul trei, dacă corpul reclamantului s-ar fi lovit de obiecte tari.
- Guvernul nu a argumentat cum reclamantul s-a lovit cu obiecte tari în timpul căderii sau săriturii sale sau că el a căzut pe orice altceva decât pe pământ (de exemplu, un copac sau o mașină).
- Având în vedere omisiunea poliției de a dispune examinarea medicală a reclamantului, imediat după căderea sau săritura sa, Curtea nu poate să stabilească cu certitudine modul în care leziunile sale au fost cauzate. În același timp, Curtea nu poate ignora faptul incontestabil că reclamantul a sărit de la o înălțime considerabilă. Curtea poate doar să conchidă că nu a fost stabilit dincolo de un dubiu rezonabil că leziunile reclamantului au fost rezultatul unei maltratări.
- Concluzia de mai sus nu împiedică Curtea să constate o violare a articolului 3 pe motiv că autoritățile de stat nu au efectuat o investigație corespunzătoare a acuzațiilor reclamantului de maltratare. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 3 din acest motiv.

Cauza Becciev contra Moldovei (condiții de detenție)

Element	Descrierea (după reclamant)	Standarde negative / pozitive (sursă)	Probarea
		Constatările CPT, în special, din rapoartele sale din 1998 și 2001 oferă o bază credibilă pentru evaluarea condițiilor în care el a fost deținut. În timp ce Curtea nu exclude că unele îmbunătățiri ar fi putut avea loc, ea notează că Guvernul nu a dovedit că au avut loc îmbunătățiri semnificative. Mai mult, el nu a arătat că a existat o creștere a finanțării publice a sistemului penitenciar sau că vreo schimbare semnificativă a politicii statului în acest domeniu ar fi avut loc.	
Cantitatea insuficientă a alimentării	Deținuții nu erau asigurați cu hrană suficientă		Declarațiile reclamantului, cât și din cele ale Guvernului. Constatarea CPT.
Plimbările la aer liber			<u>Inconsecvența declarațiilor Guvernului</u> în ceea ce privește plimbările la aer liber, și constatările CPT, au făcut Curtea să conchidă că reclamantul nu a beneficiat de plimbări la aer liber, deoarece nu exista spațiu pentru acest lucru. (În observațiile sale din septembrie 2002, într-o altă cauză care se referea la condițiile de detenție din același loc de detenție, însă într-o altă perioadă de timp, Guvernul a admis că, din cauza lipsei spațiului, deținuților nu li se acorda posibilitatea de a avea plimbări la aer liber. În observațiile sale din septembrie 2004 cu privire la această cauză, Guvernul nu a negat acuzația reclamantului cu privire la lipsa plimbărilor la aer liber. Totuși, în observațiile sale finale din iunie 2005, el a susținut că reclamantul a beneficiat de plimbări timp de o oră pe zi în orice moment al zilei convenabil lui. Acest lucru a fost negat de către reclamant.
Condiții inadecvate pentru somn	Lumina electrică era în permanență aprinsă în celulă și deținuții erau forțați să doarmă pe lavițe din lemn fără a fi asigurați cu cearșafuri sau saltele.		Guvernul nu a negat nici faptul că lumina electrică era în permanență aprinsă în celulă și că deținuții erau forțați să doarmă pe lavițe din lemn fără a fi asigurați cu cearșafuri sau saltele.
Accesul foarte limitat la lumina zilei	Plăcile de metal pe fereastra celulei, care împiedicau pătrunderea luminii naturale.		Guvernul nu a contestat prezența plăcilor de metal pe fereastra celulei, care împiedicau pătrunderea luminii naturale. Acest lucru este, de asemenea, susținut și de constatările CPT.
Durata detenției		Detenție în condiții descrise timp de 37 de zile.	Aprecierea CtEDO: Curtea consideră că suferințele pe care el le-a îndurat au depășit nivelul inevitabil inerent detenției și a atins nivelul de severitate contrar articolului 3 al Convenției.

Boicenco (maltratarea)

- Nu s-a contestat faptul că înainte de arestarea sa reclamantul nu a prezentat nici o anomalie a stării sale de sănătate.
- Diagnosticul stabilit de medicii de la spitalul Departamentului Instituțiilor Penitenciare - la trauma cranio-cerebrală acută și comoția cerebrală suferită de reclamant.
- Conform fișei sale medicale de la spitalul închisorii, reclamantul mai acuza durere în rinichi, iar urina sa era de culoare roșie.
- Guvernul nu a prezentat nicio probă că aceste simptome s-ar datora altui fapt decât pretensei maltratării a reclamantului.
- Faptul că reclamantul nu avea vânătăi sau alte semne vizibile de maltratare pe corp nu este convingător. Curtea este conștientă de faptul că există metode de aplicare a forței care nu lasă urme pe corpul victimei.
- Guvernul nu și-a îndeplinit obligația de a convinge că vătămrile corporale ale reclamantului nu au fost cauzate în urma maltratării reclamantului în perioada aflării sale în custodia poliției. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 3 al Convenției constând în supunerea reclamantului unui tratament inuman și degradant.

Boicenco (asistența medicală)

- Timp de 4 luni, din cauza lipsei unui diagnostic clar al stării reclamantului, unica asistență medicală posibilă pentru el a fost de a-l menține în viață.
- Și această concluzie este îndoielnică, luând în considerație că, între 1 și 15 septembrie 2005, reclamantul a fost deținut într-o închisoare obișnuită și că nu există probe care să ateste că acolo i s-ar fi oferit vreo îngrijire medicală.
- Prin urmare, Curtea ajunge la concluzia că reclamantul nu a primit îngrijiri medicale adecvate timp de 4 luni, ceea ce constituie o violare a articolului 3 al Convenției.

Boicenco (ancheta efectivă)

- Pentru ca o investigație să fie efectivă, este necesar ca persoanele competente de a o efectua să fie independente de persoanele implicate în evenimentele supuse investigației. Aceasta înseamnă nu numai lipsa unei legături ierarhice sau instituționale, dar și o independență reală.
- Independența procurorului care a condus urmărirea penală în cazul Boicenco, dl Catană, este îndoielnică. Acest procuror a fost cel care a înaintat oficial reclamantului învinuirea și care a solicitat Judecătoriei Buiucani aplicarea față de reclamant a arestului preventiv, precum și prelungirea ulterioară a acestuia.

Boicenco (ancheta efectivă)

- Investigarea acuzațiilor grave de maltratare trebuie să fie deplină. Aceasta înseamnă că autoritățile trebuie să depună eforturi serioase pentru a afla ce s-a întâmplat și nu trebuie să se bazeze pe concluzii pripite sau nefondate pentru a înceta investigația sau să le pună la baza deciziilor lor. Ele trebuie să întreprindă toți pașii rezonabili și disponibili lor pentru a asigura probe, inclusiv declarații ale martorilor oculari și probele medico-legale. Orice omisiune pe parcursul desfășurării investigației care ar putea submina capacitatea sa de a stabili cauza leziunilor corporale sau identitatea persoanelor responsabile riscă să nu corespundă acestui standard.
- Procurorul nu a întreprins nicio măsură de investigație după ce a primit plângerea de la avocatul reclamantului. Acest lucru rezultă clar din decizia acestui procuror, în care el a afirmat că, pentru a examina plângerea el a încercat fără succes să-l interogheze pe reclamant la 25 și 30 mai 2005 (în perioadă când reclamantul era în stare de stupor și nu era capabil să vorbească).
- Procurorul nu a examinat fișa medicală a reclamantului sau nu a observat diagnosticul de traumatism cerebral acut stabilit în privința reclamantului. Nici un medic nu a fost interogat în legătură cu starea sănătății reclamantului.

Boicenco (opinia procurorului)

Curtea a considerat deosebit de frapantă concluzia procurorului, dlui Catană, conform căreia maltratarea reclamantului ar fi fost, în orice caz, justificată, deoarece s-a prezumat faptul că el ar fi vrut să folosească pistolul în timpul arestării sale.

Cauza Ostrovar contra Moldovei (condiții de detenție)

Element	Descrierea (după reclamant)	Standarde negative / pozitive (sursă)	Probarea
Supraaglomerarea	Reclamantul avea între 1.5 m ² și 2.02 m ² de spațiu în celule pentru un deținut.	CPT a menționat într-un raport că norma potrivită și satisfăcătoare pentru detenție într-o celulă era de 4 m² pentru un deținut.	Informații prezentate de reclamant și Guvern.
Fumatul în cameră cuplat cu astm	Reclamantul a fost deținut într-o celulă în care deținuților le era permis să fumeze în celulă. În același timp, este indisputabil faptul că reclamantul suferea de astm, iar administrația închisorii cunoștea starea sa, însă nu a întreprins nici o măsură de a-l separa de fumători.		Guvernul nu a negat această declarație. Curtea a constatat, cu referire la argumentul Guvernului că reclamantul trebuia să ceară să fie transferat într-o celulă cu nefumători, că acest recurs nu a fost unul efectiv. Prin urmare, Curtea consideră că Guvernul nu și-a îndeplinit obligația <u>pozitivă și automată</u> de a proteja sănătatea reclamantului, în schimb, a permis ca el să fie expus fumului de țigară, care era periculos pentru sănătatea sa.
Asistența medicală	Reclamantul a pretins că nu a beneficiat de asistența medicală necesară.		Guvernul <u>nu a prezentat</u> Curții o copie a registrului închisorii cu privire la vizitele medicale regulate. Respectiv, Curtea nu a considerat că a fost dovedit faptul că reclamantul a primit îngrijirile medicale regulate pe care le-a solicitat. Această concluzie este susținută de faptul că Guvernul a prezentat <u>declarații contradictorii</u> cu privire la numărul de cazuri când reclamantul a beneficiat de asistență medicală.
Igiena și sanitară	Veceul se afla la o distanță de 1.5 metri de masa folosită pentru a mânca și mirosea urât. Deținuții aveau acces la duș doar o dată în 15 zile, celulele erau infectate cu paraziți și că ei erau expuși la boli infecțioase precum tuberculoza, infecțiile pielii și ale căilor respiratorii.		Guvernul nu a contestat acest fapt.
Cantitatea și calitatea insuficiente a alimentării	Deținuții nu erau asigurați cu proteine suficiente, deoarece carnea, peștele și produsele lactate nu erau întotdeauna disponibile.		Declarațiile reclamantului, cât și din cele ale Guvernului.

Corsacov (maltratare)

- Nu se dispută faptul că reclamantul a suferit leziuni corporale în perioada aflării sub controlul poliției.
- Guvernul declară că leziunile corporale au fost cauzate reclamantului când el a fost trântit la pământ după reținere în drum spre secția de poliție.
- Raportul de expertiză medicală întocmit de către o comisie independentă constituită din patru medici legiști cu experiență, numită de către procuratură, în mod clar prevedea că leziunile corporale ale reclamantului nu au putut fi cauzate prin cădere, dar numai prin lovituri cu obiecte contondente.
- Concluziile comisiei medicale nu au fost contestate de către părțile în procedura națională și Guvernul nu a prezentat nicio probă Curții care să pună la îndoială concluziile clare ale comisiei medicale.
- Autoritățile naționale nu au luat în considerare constatările comisiei medicale și au ajuns la concluzia generală că toate leziunile corporale ale reclamantului au fost rezultatul lovirii acestuia cu capul de pământ, o concluzie pe care Curtea nu o consideră credibilă.
- Guvernul nu și-a onorat sarcina să convingă Curtea că leziunile corporale ale reclamantului au fost cauzate altfel decât prin maltratarea la care el a fost supus în timp ce se afla în poliția.

Corsacov (natura maltratării)

- **Decisiv** pentru determinarea formei maltratării este practica numită *falaka* (lovirea tălpilor), la care a fost supus reclamantul. Aceasta este o formă de maltratare deosebit de condamnată care presupune intenția de a obține informații, a intimida sau a pedepsi. Curtea reamintește că în cauza *Salman v. Turkey*, ea a constatat că folosirea practicii falaka a constituit tortură.
- Faptul că durerea sau suferința au fost cauzate intenționat pentru a obține o recunoaștere a vinovăției este un factor care trebuie luat în considerație atunci când se decide dacă maltratarea a constituit tortură.
- Se notează, în special, intensitatea loviturilor aplicate reclamantului în urma cărora el a suferit leziuni corporale foarte serioase. În urma acestor leziuni, reclamantul s-a aflat aproximativ 70 de zile în spital.
- Un element important sunt consecințele pe care maltratarea le-a avut asupra sănătății reclamantului (leziunile cauzate reclamantului s-au deteriorat în invaliditate de gradul II).
- Curtea, de asemenea, acordă o mare importanță vârstei fragede a reclamantului (17 ani în ziua evenimentelor) fapt care l-a făcut deosebit de vulnerabil în fața agresorilor săi.
- În astfel de circumstanțe, Curtea consideră că violența aplicată față de reclamant a fost de natură deosebit de gravă, capabilă să provoace dureri severe și suferințe crude, care pot fi considerate ca acte de tortură în sensul articolului 3 al Convenției.

Corsacov (criteriile anchetei)

- Când o persoană face afirmații credibile că a fost supusă unor tratamente contrare articolului 3 al Convenției de către poliție sau alți agenți de stat, prevederile acestui articol impun efectuarea unei investigații oficiale efective.
- O astfel de investigație ar trebui să permită identificarea și pedepsirea persoanelor responsabile.
- Investigația trebuie, de asemenea, să permită stabilirea faptului dacă forța folosită de poliție a fost justificată în circumstanțele unei cauze.
- Investigarea acuzațiilor grave de maltratare trebuie să fie deplină. Aceasta înseamnă că autoritățile trebuie întotdeauna să depună eforturi serioase pentru a afla ce s-a întâmplat și nu trebuie să se bazeze pe concluzii pripite sau nefondate pentru a înceta investigația sau să le pună la baza deciziilor lor. Ele trebuie să întreprindă toți pașii rezonabili și disponibili lor pentru a asigura probe cu privire la incident, inclusiv declarații ale martorilor oculari și probele medico-legale.
- Investigația trebuie să fie rapidă. În cauze care cad sub incidența articolelor 2 și 3 ale Convenției Curtea deseori a evaluat dacă la acel moment autoritățile au reacționat prompt la plângeri.

Corsacov (ancheta inefectivă)

- Investigația a durat mai mult de 3 ani, perioadă în care ea a fost încetată și redeschisă de cel puțin 12 ori. Toate ordonanțele care au respins plângerile au avut aceeași concluzie: că singura cauză a leziunilor corporale ale reclamantului a fost lovirea sa cu capul de pământ, atunci când a fost trântit de către polițiști pentru a-l deposeda de cuțit.
- Autoritățile naționale nu au oferit nicio explicație cu privire la discrepanța dintre concluziile raportului de expertiză al comisiei medicale care, în mod clar, a indicat că leziunile corporale au putut fi cauzate doar ca rezultat al bătăilor, și versiunea prezentată de polițiștii-agresori.
- Investigația nu a încercat să ofere o explicație logică a cauzei vânătăilor de pe tălpile reclamantului, ignorându-le.
- Autoritățile naționale nu au reacționat în niciun fel la plângerea reclamantului cu privire la amenințarea de a fi împușcat în cap, deși reclamantul a făcut acuzații foarte clare în acest sens.
- În lumina celor de mai sus, investigația a fost caracterizată printr-un număr de omisiuni grave și inexplicabile. Ea s-a încheiat cu adoptarea unor decizii care conțineau contradicții și concluzii nesustținute de o analiză atentă a faptelor. Autoritățile au ignorat anumite fapte și au omis să facă referire în deciziile lor la fapte îngrijorătoare.
- **Curtea constată că a existat o violare a art. 3 al Convenției.**

Modirca (asistenta medicala)

- Lipsa asistenței medicale în circumstanțe în care o astfel de asistență nu este obiectiv necesară **nu poate, prin sine, să constituie o violare a art. 3 al Convenției.**
- Formularea pretențiilor generale cu privire la o posibilă înrăutățire a stării sănătății sale, fără solicitarea personalului penitenciarului acordării asistenței medicale în legătură cu o problemă specifică, **nu este suficientă** pentru constatarea violării art.3.
- Suplimentar petiționarul a fost vizitat de mai multe ori de medici de la Spitalul Penitenciar.
- Recomandarea de către un medic a unui tratament regulat, care nu s-a administrat în timpul detenției, fără demonstrarea continuității acestuia la fel **nu este suficientă** pentru constatarea violării art.3 (același tratament recomandat nu a fost urmat de către reclamant în anul anterior reținerii sale).

Cauza Modirca contra Moldovei (condiții de detenție)

Element	Descrierea (după reclamant)	Standarde negative / pozitive (sursă)	Probarea
Supraaglomerarea	Deținerea într-o celulă cu 2.5 m² de <u>suprafață totală</u> pentru un deținut; Deținerea într-o celulă cu 1.19 m² de <u>suprafață liberă</u> pentru un deținut.	Un raport al CPT prevede că 4 m² pentru un deținut este un standard potrivit și dorit pentru o celulă de detenție.	Guvernul nu a contestat condiții de detenție invocate, și respectiv ele s-au constatat ca fiind indiscutabile. Curtea a constatat deja că supraaglomerarea severă ridică în sine o chestiune prin prisma articolului 3 al Convenției.
Cantitatea și calitatea insuficiente a alimentării	Cheltuielile zilnice pentru hrană de doar EUR 0.28 pe zi pentru un deținut.	CPT: în octombrie 2004, situația în acest domeniu lăsa mult de dorit, hrana fiind „ <i>respingătoare și, cu adevărat, necomestibilă</i> ”.	Guvernul nu a contestat condiții de detenție invocate, și respectiv ele s-au constatat ca fiind indiscutabile.
Lipsa lenjeriei de pat adecvate și a hainelor de penitenciar	Neasigurarea cu lenjerie de pat sau haine de penitenciar		Guvernul nu a contestat condiții de detenție invocate, și respectiv ele s-au constatat ca fiind indiscutabile.
Accesul foarte limitat la lumina zilei	Trei straturi de plasă din metal pe fereastra celei care bloca cea mai mare parte luminii naturale.		Guvernul nu a contestat condiții de detenție invocate, și respectiv ele s-au constatat ca fiind indiscutabile.
Expunerea sănătății la riscuri	Petrecerea a 23 de ore pe zi în condiții de îngheț cu o singură oră acordată pentru plimbări zilnice poate expune sănătatea reclamantului unui risc de infectare cu <u>tuberculoză</u> .		Guvernul nu a contestat condiții de detenție invocate, și respectiv ele s-au constatat ca fiind indiscutabile.
Igiena și sanitară	Necesitatea abținerii de la folosirea veceului în unele perioade de timp pentru a limita mirosul.		Guvernul nu a contestat condiții de detenție invocate, și respectiv ele s-au constatat ca fiind indiscutabile.
Electricitatea, aprovizionarea cu apă	Aprovizionarea cu electricitate și apă era întreruptă pentru anumite perioade, în special pe parcursul nopții.		Guvernul nu a contestat condiții de detenție invocate, și respectiv ele s-au constatat ca fiind indiscutabile.
Durata detenției	Reclamantul a trebuit să îndure aceste condiții timp de aproape 9 luni .	Constituie o perioadă mai lungă decât perioada de 15 zile pe care reclamantul a trebuit să o îndure în cauza <i>Kadiķis</i> .	Aprecierea CtEDO

Mulțumesc pentru atenție!

**Țurcan Veaceslav, avocat, Șeful Biroului Asociat de Avocati
"Veaceslav Țurcan & Co", Președintele ONG "Human Rights Embassy"
(Ambasada Drepturilor Omului / Посольство Прав Человека)**

Tel/Fax: /+373 22/ 920-700; Tel/GSM/SMS:+373-69-12-60-12;
Tel/GSM/SMS:+373-79-50-44-65.

www.humanrightsembassy.org

www.facebook.com/humanrightsembassy

E-mail: turcanmeister@gmail.com

v.turcan@humanrightsembassy.org